

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 7.

Onsdagen den 27 januari.

Kl. 1 på dagen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 innevarande januari.

§ 2.

Föredrogs för remiss till utskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen; och hänvisades därvid till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från indragna militiebostället $\frac{1}{2}$ mantal Gillstad n:o 4 Borregård i Skaraborgs län.

Till lagutskottet öfverlämnades Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för organistlöns utgående.

Kungl. Maj:ts härefter föredragna proposition angående en biskops pension hänvisades till statsutskottet.

Vidare hänskötos till lagutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

med förslag till lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt till lag om äktenskaps afslutande inför svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i utlandet; och

med förslag till lag om ändrad lydelse af 60 och 144 §§ konkurslagen.

Slutligen hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

angående försäljning af kronolägenheten Sätra n:o 2 i Östergötlands län;

angående försäljning af en till förra kornettsbostället 1 mantal Åckelsta n:o 3 i Stockholms län hörande lägenhet;

angående försäljning af en till förra kaptensbostället Böttestad n:o 2 i Östergötlands län hörande lägenhet;

angående försäljning af en till förra rustmästarebostället $\frac{1}{4}$ mantal Frängsbo n:o 2 i Östergötlands län hörande lägenhet;

angående försäljning af ett till förra kronofogdebostället $\frac{5}{8}$ mantal Bårstad n:o 5 i Östergötlands län hörande område;

angående försäljning af två till förra kompanichefsbostället Melby n:o 1, 1 mantal, jämte båtsmanstorpet n:o 1, ett torp, i Östergötlands län hörande lägenheter;

angående försäljning af en till förra fältväbelsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Juresta n:o 4 i Södermanlands län hörande lägenhet;

angående försäljning af tre till förra mönsterskrifvarebostället $\frac{3}{4}$ mantal Törnvik n:o 2 i Östergötlands län hörande lägenheter;

angående försäljning af vissa delar af förra militiebostället 1 mantal Bondesätter n:o 1 jämte Lämmenäs n:o 2, en utjord, i Östergötlands län;

angående försäljning af ett till förra häradsskrifvarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Ärja n:o 3 i Södermanlands län hörande torp;

angående försäljning till staden Ystad af inom dess område belägen förutvarande hospitalsjord;

angående försäljning till aktiebolaget Nautanens kopparfält af kronan tillhörig mark i Gellivare socken af Norrbottens län m. m.;

angående upplåtelse till Rödöns församling af viss del af förra kårchefsostället $1\frac{1}{3}$ mantal Rödögården n:o 1 i Jämtlands län;

angående försäljning af ett till förra sergeantsbostället n:is 13, 15 och 17 Eslöf i Malmöhus län hörande område;

angående bidrag till lindrande af förlust, som arrendatorn af förra öfversteostället Kastellgården n:o 1 med underlydande i Göteborgs och Bohus län lidit till följd af olyckshändelse;

angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord;

angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva;

angående försäljning af torp under förra kaptensbostället Helgesta n:is 1 och 2 i Södermanlands län;

angående försäljning af en till förra sergeantsbostället 1 mantal Björka n:o 1 Södermanlands län hörande lägenhet;

angående ny pensionsstat för daglönare vid flottans stationer och varf;

angående upplåtelse till Södermanlands län landsting af visst, Gripsholms slott tillhörande område;

angående upplåtelse till handlanden J. Lundström af två jordområden utaf den staten tillhöriga Landskrona—Ängelholms järnväg;

angående en väganläggning från Tallsjön förbi Bredträsk till Bönälven eller Bönkroken, från Talljärv till Bredträsk och från Kölmjärv till Tallsjön inom Norrbottens län; och

angående jordbyte vid Gnesta järnvägsstation.

§ 3.

Efter föredragning af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *M. M. Höjers* motion, n:o 19, till statsutskottet;

herr *J. Johnssons* i Bollnäs motion, n:o 20, till lagutskottet;

herr *C. J. Hammarströms* motion, n:o 21, till tillfälligt utskott;

herr *J. Widéns m. fl.* motion, n:o 22, till bevillningsutskottet;

herr *I. E. G. Svenssons* i Skyllberg motion, n:o 23, till tillfälligt utskott;

herr *O. A. Brodins* motion, n:o 24, till lagutskottet;

herr *J. J. Byströms* motion, n:o 25, till lagutskottet;

herr *O. A. Ericssons* i Ofvanmyra motioner, n:o 26 och n:o 27, till statsutskottet;

herr *H. A. Segerdahls* motioner, n:o 28 och n:o 29, till lagutskottet.

Vid föredragning häruppå af herr *K. Karlssons* i Mo motion, n:o 30, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förläggningen af kavalleriet, begärdes ordet af:

Herr Elowson, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Innan herr talmannen framställer slutlig proposition om remiss af nu föredragna motion angående ändrad förläggning af kavalleriet, anhåller jag att få beledsaga motionen på dess väg till utskottet med några välönskningar.

Kammaren behagade erinra sig, att vår armé räknar en kavalleristyrka af 50 skvadroner. Därpå är icke mindre än hälften, eller 25 skvadroner, förlagd i Skåne, inom första militärfördelningen.

I den sjätte militärfördelningen, som omfattar ett mycket stort område och för hvilken man på senare tid sökt påvisa behovet af en förstärkning i afseende på försvarsanordningarna, finnas endast fem skvadroner, hvilka äro förlagda i Umeå, en stad på betydligt afstånd från landgränsen.

Sannolikheten att den särskilda kavallerifördelningen i Skåne där skall få någon stridsanvändning, är mänskligt att se, så godt som ingen. Måhända kan man icke säga detsamma om andra orter i vårt fädernesland. Det är ju möjligt, att något anfall kan vara att vänta. Svenska nationen har visserligen förklarat sin beredvillighet att lefva i fred med andra nationer. Detta tal har utgått såväl från tronen som från Riksdagen. Men icke desto mindre måste vi för Europa göra klart, att vi icke vilja underlåta att försvara vår själfständighet och vårt oberoende. Däraf synes mig följa såsom en nödvändig konsekvens, att vi böra se till att förlägga trupperna, där de göra mest gagn i försvarshänseende.

Skulle så olyckligt inträffa, att vårt land komme att hotas af en fientlig invasion, kunna vi på förhand veta, att den fientliga invasionsarmén åtföljes af rytteri. Och hvilket rytteri! De stridbara romarne fruktade det parthiska rytteriet. Detta rytteri hade en särskild taktik att flyende vända sig om och därunder afskjuta sina pilar mot den förföljande. Det finnes ett rytteri i den moderna världen, som ärft denna parthernas taktik. Det finnes ett rytteri, hvars skicklighet är bragt till en stor höjd. Under flykten, under det att hästen springer allt hvad han förmår undan en förföljande fiende, är mannen i stånd att vända sig om i sadeln och med ansiktet vändt mot den förföljande affyra sin pistol; med en volt vänder han sig åter om och sitter i nästa ögonblick rätt i sadeln.

Vi kunna gifvetvis icke gifva vårt rytteri en sådan virtuosmässig fulländning. Men hvad vi kunna och böra göra är att låta ryttarne, där de antagligen komma till användning, vinna speciell kännedom om terrängen; och därmed är mycket vunnit.

Då man nu har förlagt en särskild kavallerifördelning inom Sveriges sydligaste provins, där sannolikheten för dess användning till strid, såsom jag redan sagt, är ringa, så har man väl antagit, att denna fördelning skulle i farans stund flyttas till krigsteatern. Men, mina herrar, om ett krig utbryter, är det så mycket att flytta och transportera.

Det kan inträffa, att arméfördelningen kommer för sent. Det är en sanning, att fienden är svagast i det ögonblick, då han passerar gränsen. Har han en gång kommit öfver densamma, så växer hans styrka dag för dag. Några skvadroner i närheten af gränsen, skulle vid den fientliga inmarschen vara till stor nytta. De skulle måhända kunna förhindra eller åtminstone fördröja densamma.

Det synes mig därför, som om motionären haft goda skäl för hvad han med sitt förslag åsyftat, nämligen att erhålla en annan och lämpligare fördelning af kavalleristyrkan.

Anslagen för de militära utgifterna växa och komma nog att hädanefter äfven ökas, men det har ingått i svenska nationens medvetande, att dessa anslag böra användas så, att försvaret blir effektivt. Svenska nationen vill helt visst icke offra några pengar på hvad man kallar paradlyx.

Det synes emellertid, som om det icke vore fullt ändamålsenligt att låta en stor truppstyrka vara förlagd på en ort, där man har anledning förmoda, att den icke kommer till användning. Det må vara sant, att det på denna ort är synnerligen lätt att uppsetta kavalleri, men denna omständighet får icke vara den hufvudsakligen bestämmande faktorn, utan hvad som bör vara bestämmande, det är, att kavalleriet förlägges på en plats, där truppen gör det största möjliga gagn för försvaret.

Nu är, såsom vi veta, sjätte arméfördelningen af en synnerligen stor utsträckning, och det borde utan tvifvel vara till fördel för vårt lands försvar, om inom denna fördelning en större kavalleristyrka förlades, hvarom ju äfven motionären väckt förslag. Att uppoffra penningar, om de icke användas på ändamålsenligt sätt, det är ju icke någon god hushållning. I viss mening kan detta sägas angående de stora summor, som utgifvas för underhållet af ett dyrbart kavallerivapen, om detsamma icke rimligen kan antagas komma att på förläggningsorten uppfylla något försvarsändamål. Kadreerna till kavalleriet, förlagda hvar som helst, kunna ju lätt fyllas, och statsmakterna hafva nog i sin hand att tillse, det äfven manskap står att erhålla.

Det är visserligen en riktig grundsats i afseende å värnplikten, att den värnpliktige får under fredstid fullgöra sina öfningar i hemorten, men skulle försvaret fordra något undantag i detta afseende, så tillhör det statsmakterna att se till, att behöflig rättelse varder vidtagen, och en sådan rättelse kan och bör göras, då vi veta, att det finnes en arméfördelning, som, ehuru jämförelsevis folkfattig, har en mycket vidsträckt areal, hvilken vi böra vara beredda att försvara.

För min del är jag öfvertygad om, att freden förr eller senare skall blifva bestående. Det har under det gångna året inträffat en händelse af utomordentligt stor betydelse i detta hänseende. De båda stora kulturländerna Frankrike och England hafva närmast sig hvarandra och afslutat ett skiljedomsfördrag, hvarefter hvar och en af dem afslutat ett liknande fördrag med Italien.

Vi veta, att vår utrikesminister äger bemyndigande att underhandla angående skiljedomsfördrag med vissa andra främmande makter, och man kan säga, att idén om fred och skiljedom gör stora framsteg i världen. Men då så är, må vi icke glömma, att

utbrottet af ett krig beror på andra än oss själfva och att vi måste vara beredda att försvara vår själfständighet.

Ett steg i rätt riktning härvidlag synes mig vara, om Riksdagen skulle vilja lämna bifall till den af motionären begärda utredningen, och det är i denna mening, som jag, herr talman, har velat beledsaga motionen med mitt varmaste förord.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande motion hänvisades till tillfälligt utskott.

Härefter öfverlämnades:

herr *K. Karlssons* i Mo motion, n:o 31, till lagutskottet; och

herr *J. E. von Krusenstjernas* motion, n:o 32, till statsutskottet.

§ 4.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*:

n:o 33, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående tillsättande af en kommitté för utredning i fråga om landets försvarsväsende samt om anslag af 15,000 kronor till kostnaderna för kommitténs arbete;

n:o 34, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående afveckling af allmänna hypoteksbanken; och

n:o 35, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sättet för statens inköpande af skogsmark från enskilda;

herr *C. R. Johansson* i Jönköping *m. fl.*, n:o 36, om pension af 500 kronor årligen åt direktören Robert Tolfs änka;

herr *C. R. Johansson* i Jönköping, n:o 37, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående aflöningen till lärare vid fortsättnings-skolor *m. m.*;

herr *C. R. Johansson* i Jönköping *m. fl.*, n:o 38, om tull å bronspulver;

herr *S. Söderberg*, n:o 39, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande af en lärobok om rusdryckernas natur och verkningar samt om anslag för ändamålet af 1,500 kronor;

herr *A. Petersson* i Påboda, n:o 40, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för tuberkulosens bekämpande;

herr *D. Holmgren*, n:o 41, angående upphörande af adelsutnämningar *m. m.*;

herr *J. Nydal*, n:o 42, om ändring af 30 § lagen angående tillsättning af prästerliga tjänster *m. m.*;

herr *J. Ström* i Transtrand, n:o 43, om ändring af 27 § bevillningsförordningen och 34 § inkomstskatteförordningen;

herr *O. Olsson* i See:

n:o 44, angående taxeringen af fast egendom; och

n:o 45, om ändring af 29 § bevillningsförordningen;

herr *V. L. Moll*:

n:o 46, om tillägg till 50 § reglementet för riksgäldskontoret; och

n:o 47, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphäfvande af förbudet mot postbefordran af försändelse, för hvilken värdet blifvit angifvet högre än det verkliga värdet;

herr *E. Nilsson* i Kattleberg, n:o 48, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående kostnaderna för reglering af vattentillgången i strömdrag;

herr *H. F. A. E. Pantzarhielm*, n:o 49, om tullen å formalin;

herrar *H. F. A. E. Pantzarhielm* och *A. Hedin*, n:o 50, angående höjning af aflöningen till arméns underofficerare och deras vederlikar;

herr *P. Hörnstén*:

n:o 51, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undervisningen om de rusgifvande ämnenas natur och verkningar; och

n:o 52, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående stängslet efter järnvägarne;

friherre *C. C:son Bonde m. fl.*, n:o 53, om anslag af 40,000 kronor till Sveriges utsädesförening;

herr *A. W. Styrlander*, n:o 54, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förslag till lag om den administrativa domsrätten;

herr *A. Sterner*, n:o 55, om tillägg till 3 § fattigvårdsförordningen;

herr *J. J. Byström*, n:o 56, om anslag af 10,000 kronor till understöd åt mindre bemedlade landskommuner för anställande af barnmorska;

herrar *Å. H. Hammarskjöld* och *A. A. N. Reuterskiöld*, n:o 57, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skyldighet för ägare af järnvägsanläggning, som är så utförd, att den hindrar eller försvårar jords afdikning, att vidtaga erforderliga åtgärder för vattenafledning m. m.;

herr *Å. H. Hammarskjöld*, n:o 58, angående anslaget å fjärde hufvudtiteln till aflöning och rekrytering m. m.;

herr *K. H. Bergendahl*:

n:o 59, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändring af 10 § näringsförordningen; och

n:o 60, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inlösen af Göteborg—Borås järnväg m. m.;

herrar *A. A. N. Reuterskiöld* och *E. G. H. Åkerlund*, n:o 61, om upphäfvande af tullen å superfosfat;

herr *H. Andersson* i Västra Nöbbelöf m. fl., n:o 62, om befrielse från stämpel för obligationer, utfärdade af Allmänna hypoteksbanken;

herr *H. Andersson* i Västra Nöbbelöf, n:o 63, angående inskränkning i rätten för brännvinsförsäljningsbolag att inköpa fastighet m. m.;

herr *A. C. Gunnarsson*, n:o 64, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående beredande af stallutrymme vid statens järnvägsstationer;

herr *G. S. Neiglick*, n:o 65, om ändring af 11 § bevillningsförordningen;

herr *G. O. V. Lindgren* i Örebro, n:o 66, angående porto för inrikes bref;

herr *K. F. G. Almqvist m. fl.*, n:o 67, om anslag till den med Uppsala enskilda läroverk förenade fackskolan för huslig ekonomi; samt

herr *E. Beckman*, n:o 68, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder i syfte att område, hvarå lifigare byggnadsverksamhet är att emotse, må kunna regleras redan innan det samma erhållit större sammanträngd befolkning.

Samtliga dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret angående det dem lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken; och

bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlämnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *J. W. Bengtsson* i Häradsköp under 4 dagar från och med den 30 januari;

herr *G. Tamm* under 6 dagar från och med den 30 januari;

herr *A. Henricson* under 3 dagar från och med den 28 januari;
och

herr *A. A. N. Reuterskiöld* under 2 dagar från och med den 28 januari.

§ 8.

Ordet begärdes af

herr Holmgren, som yttrade: Som jag blifvit underrättad om, att min motion, n:o 41, innehåller frågor af skiljaktig art och att den därför icke kan remitteras, anhåller jag om tillstånd att få taga tillbaka den i dag för att i morgon återkomma med den i vederbörligt skick.

Denna herr Holmgrens anhållan blef af kammaren bifallen.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,1 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.